

JUSTITSMINISTERIET
FAMILIESTYRELSEN

Den 18. marts 2009
J.nr.: 2009-0811-00019
Sagsbehandler: Lars Thøgersen

GRUNDNOTAT

Vedrørende forslag til Rådets forordning om indførelse af en procedure for forhandling og indgåelse af bilaterale aftaler mellem medlemsstater og tredjelande om sektorspørgsmål vedrørende retternes kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af domme og retsafgørelser i ægteskabssager, forældreansvar og underholdspligt samt lovvalgsregler i forbindelse med underholdspligt

KOM (2008) 894 endelig

Grundnotatet sendes til både Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg.

1. Resumé

Forslaget fastsætter en procedure, hvorved Fællesskabet kan give medlemsstater bemyndigelse til at forhandle og indgå bilaterale aftaler med tredjelande om sektorspørgsmål vedrørende retternes kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af domme og retsafgørelser i ægteskabssager, sager om forældreansvar og underholdspligt samt lovvalgsregler i forbindelse med underholdspligt. Det fremgår af forslaget, at adgangen til at indgå sådanne aftaler antages at falde ind under Fællesskabets enekompetence. Forslaget er omfattet af Danmarks forbehold og vil allerede af den grund ikke have lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser. Regeringen er ikke bekendt med officielle tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdning til forslaget. Fra dansk side er man overordnet positiv over for forslaget, men finder dog, at forslaget med fordel kan gives et bredere anvendelsesområde. Forslaget forhandles sammen med et tilsvarende forslag vedrørende lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser og forpligtelser uden for kontraktforhold.

2. Baggrund

Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (den nye Bruxelles II-forordning) indeholder regler om international kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i separations- og skilsmisssager og i sager vedrørende forældreansvar (forældremyndighed, barnets bolig, samvær m.v.).

Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (Underholdspligtforordningen) indeholder regler om international kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser samt administrativt samarbejde vedrørende underholdspligt (børne- og ægtefællebidrag m.v.).

Det fremgår af det foreliggende forslag, at området for de 2 forordninger antages at falde ind under Fællesskabets enekompetence, således at medlemsstaterne ikke selv kan forhandle og indgå aftaler med tredjelande på de pågældende områder.

Fællesskabet vil imidlertid ikke nødvendigvis indgå aftaler med tredjelande på alle områder, der er omfattet af enekompetencen. Det foreliggende forslag fastsætter på den baggrund en procedure, hvorved Fællesskabet – hvis Fællesskabet hverken har indgået eller vil indgå en fællesskabsaftale på det pågældende område – kan give medlemsstaterne bemyndigelse til at indgå bilaterale aftaler med tredjelande om sektorspørgsmål vedrørende retternes kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af domme og retsafgørelser i sager om separation, skilsmisser, forældreansvar og underholdspligt samt vedrørende lovvalgsregler i forbindelse med underholdspligt.

De 2 forordninger er omfattet af det danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og forordningerne er derfor ikke bindende for og finder ikke anvendelse i Danmark¹. Det foreliggende forordningsforslag er ligeledes omfattet af forbeholdet, jf. nedenfor.

Det bemærkes, at forslaget forhandles sammen med et tilsvarende forslag vedrørende lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser og forpligtelser uden for kontraktforhold².

Det danske forbehold

Forslaget er fremsat med hjemmel i afsnit IV i EF-traktaten. Forslaget er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og Danmark deltager ikke i en kommende vedtagelse af forslaget, der ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

3. Hjemmelsgrundlag

Forslaget er fremsat under henvisning til artikel 61, litra c, artikel 65, artikel 67, stk. 2, og artikel 67, stk. 5, i EF-traktaten, der giver hjemmel til at vedtage foranstaltninger vedrørende samarbejde om civilretlige – herunder familieretlige – spørgsmål med grænseoverskridende virkninger, i det omfang de er nødvendige for det indre markeds funktion. Det følger af artikel 65, at sådanne foranstaltninger skal træffes i henhold til artikel 67, stk. 2, dvs. med enstemmighed efter høring af Europa-Parlamentet.

4. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i forordningsforslaget anført, at forslaget vedrører et område, der hører under Fællesskabets enekompetence. Medlemsstaterne har således ikke kompetence til selv at indgå de nævnte bilaterale aftaler.

5. Formål og indhold

Forslaget fastsætter en procedure for, at Fællesskabet kan bemyndige medlemsstaterne til at ændre eksisterende bilaterale aftaler eller til at forhandle og indgå nye bilaterale aftaler med tredjelande om sektorspørgsmål vedrørende retternes kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af domme og retsafgørelser i sager om separation, skilsmisser, forældre-

¹ Med hjemmel i aftale af 19. oktober 2005 mellem Det Europæiske Fællesskab og Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, der er gennemført i Danmark ved lov nr. 1563 af 20. december 2006 om Bruxelles I-forordningen m.v., har Danmark på mellemfolkeligt grundlag tilsluttet sig bestemmelserne i Underholdspligtforordningen, bortset fra bestemmelserne om lovvalg og administrativt samarbejde.

² Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om indførelse af en procedure for forhandling og indgåelse af bilaterale aftaler mellem medlemsstater og tredjelande om sektorspørgsmål vedrørende lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser og forpligtelser uden for kontraktforhold (KOM (2008) 893 endelig).

ansvar og underholdspligt samt vedrørende lovvalgsregler i forbindelse med underholdspligt. Forslaget omfatter derimod ikke indgåelse af eller ændring af aftaler herom mellem flere end 2 parter, f.eks. regionale aftaler eller multinationale aftaler.

Efter artikel 3 i forslaget skal en medlemsstat, der har til hensigt at indlede forhandlinger med et tredjeland om ændring af en eksisterende aftale eller om indgåelse af en ny aftale, der er omfattet af forordningsforslagets anvendelsesområde, give Kommissionen skriftlig meddelelse herom.

Efter artikel 4 skal Kommissionen herefter vurdere, om medlemsstaten kan fortsætte forhandlingerne med det pågældende tredjeland. Hvis Fællesskabet allerede har indgået en aftale om det samme spørgsmål med det pågældende tredjeland, afslås medlemsstatens ansøgning uden videre af Kommissionen.

Hvis Fællesskabet endnu ikke har indgået en aftale med det pågældende tredjeland, undersøger Kommissionen, om der forventes indgået en relevant fællesskabsaftale med det pågældende tredjeland inden for den nærmeste fremtid.

Hvis dette ikke er tilfældet, kan Kommissionen give bemyndigelse til medlemsstaten, hvis to betingelser er opfyldt. Den første betingelse er, at medlemsstaten har godtgjort, at den har en særlig interesse i at indgå en bilateral sektoraftale med tredjelandet, hvilket navnlig skyldes økonomiske, geografiske, kulturelle eller historiske bånd mellem medlemsstaten og det pågældende tredjeland. Den anden betingelse er, at Kommissionen finder, at den planlagte aftale kun vil få begrænset indvirkning på den ensartede og konsekvente anvendelse af de gældende fællesskabsregler og en korrekt anvendelse af den ordning, der er indført ved disse bestemmelser.

Hvis Kommissionen konkluderer, at der ikke er hindringer for aftalens indgåelse, kan Kommissionen give medlemsstaten bemyndigelse til at indlede forhandlinger med det pågældende tredjeland, jf. artikel 5, stk. 1. Kommissionen kan om nødvendigt foreslå forhandlingsdirektiver og anmode om indføjelser af særlige klausuler i den planlagte aftale. Aftalen skal indeholde en klausul om, at den opsiges, hvis Fællesskabet indgår en aftale med det samme tredjeland om det samme spørgsmål. Det fremgår af artikel 5, stk. 3, jf. artikel 8, stk. 2, at Kommissionens afgørelse træffes ved anvendelse af udvalgsprocedure.

Kommissionen kan ifølge artikel 6 deltage som observatør i forhandlingerne mellem medlemsstaten og tredjelandet.

Ifølge artikel 7 skal medlemsstaten, inden der indgås en endelig aftale, meddele Kommissionen forhandlingsresultaterne og fremsende aftaleteksten. Herefter vurderer Kommissionen endeligt, om aftalen kan indgås. Det fremgår af artikel 7, stk. 5, jf. artikel 8, stk. 3, at Kommissionens afgørelse træffes ved anvendelse af udvalgsprocedure.

Forslagets artikel 9 indeholder en overgangsbestemmelse for så vidt angår medlemsstater, der allerede har indledt forhandlinger med et tredjeland, men endnu ikke har indgået en aftale, når forordningen træder i kraft.

Det fremgår af forslagens artikel 11, at forordningen alene vil være gældende indtil 31. december 2014.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke en udtalelse fra Europa-Parlamentet.

7. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forordningsforslaget har ingen lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser for Danmark. Det skyldes allerede det forhold, at forslaget som nævnt er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender og derfor ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

8. Høring

Kommissionens forslag vil blive sendt i høring snarest muligt. Når høringsresultatet foreligger, vil høringssvar og en høringsoversigt blive sendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.

9. Andre landes kendte holdning

Regeringen er ikke bekendt med officielle tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdning til forslaget.

10. Foreløbig dansk holdning

Forordningsforslaget er som nævnt omfattet af det danske forbehold, og Danmark deltager derfor ikke i den kommende vedtagelse af forslaget, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Regeringen er overordnet positiv over for forslaget. Efter regeringens opfattelse kan forslagets anvendelsesområde dog med fordel udvides, således at der efter den foreslåede procedure tillige kan indgås aftaler mellem flere end 2 parter, og således at forslaget omfatter hele anvendelsesområdet for den nye Bruxelles II-forordning og Underholdspligtforordningen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.